

• FØROYA • SOCIAL DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 49.

Lýsingarprísir fyrri heftirreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
áviðtáttur í prísinum.

Tirsdag hin 8. decembir 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevsvanarstöðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND
træffes 11-5. Telf. 114.**J. Patursson**
og
kongsjörðin.

Som Herren saa hans Svende.

Tað er munur á tí, ið
hugsað verður, og tí, ið
sagt verður.

(Næine).

Teir menn, ið ognarleysir eru
og onga jörð eiga ella hava á
hondum, men fegin vilja hava
ein stubba at velta í, ansa sjálv-
andi væl eftir, hvussuleiðis
jardaspuurningurin verður hand-
farin á tingi. Tað vakti tí miklan
ans, tá javnaðarmenn logðu
uppskot inn á ting um at fáa
kongsjörðina inn undir Føroya
logting, og ikki minni ans vakti
tað, tá tað frættist, at sjálvstýris-
menn eins væl og sambands-
menn kovdu uppskotið við ikki
at stemma; millum ein teirra,
ið ikki stemmaðu fyrri, var for-
maður sjálvstýrisflokksins, J.
Patursson.

Uppskot javnaðarmanna í
1928 ljóðaði stutt og greitt so-
leiðis:

Torvur er á, at alt kongsgóðs fer
undir tingins völd, og at reglur
fyrri hesum ásetast sum skjótast,
gongur tingið yvir til næsta mál á
dagsskránni.

At uppskotið fall, undraði
mangan frælsishugaðan mann,
og sjálvir Norðmenn undraði seg
og spurdu, hvat ið sjálvstýris-
flokkurin ætlaði, sum ikki var
so logið.

Arið eftir vendu javnaðarmenn
sær til landsnevndina, sum legði
málið inn á ting. Javnaðarmenn
skilaðu til, at tað var torvandi,
fyrri at menn lættliggi kundu
fáa træðir, men hesu ferð stemm-
aðu bert 8 fyrri. Sjálvstýrismenn
bóru seg undan — við Jóannes
bónða á odda — við tí, at tað
ikki var *loyrligt* hjá tinginum
at ganga kongsjörðini ovnar.*)

Hvussu nær ætla so sjálvstýris-
menn at ganga Danskinum? —
Sjálvandi ein spurningur, sum
hongur í leysari luft og ikki
kann svarast uppá, eftirsum
eingin veit til fullnar, hvat ið
sjálvstýri ætalar.

Tá ið Jóannes Patursson um
veturin 1929—30 var niðri í
Danmark og spurdi, nevndi
hann einki um, at logtingið
skuldi hava jörðina, tvørtur-
fmóti »proklameraði» hann
kongsbóndanna ognarrætt til
jörðina. Á allmennum fundi í
Havn sunnudagin 20. okt. 1929

*) Si »Logtingstíðindile 1929, síðu 85.

AKTIESELSKABET

BALSLEV & GOOS

TELF. 20 & 237 THORSHAVN TELF. 20 & 237

Træløst en gros & en detail.

Stort Lager

af alle Bygningsmaterialer.

kallaði J. Patursson javnaðar-
menn fyrri kommunistar, tí teir
vagaðu sær at taka frá Dansk-
inum. »Nú ætla javnaðarmenn
at avtaka kongsjörðina», soleiðis
ljóðar úr hvorjari sjálvstýrisvrá
til »Skræk og Adværsl». Sjálvur
Jóannes Patursson skeyt seg
undir donsku grundlógina, hvørs
§ 80 sigur, at ognarrætturin ikki
má nemast við. So langt er Jó-
annes Patursson, oddamaður
sjálvstýrisins, gingin eftir hæli í
jardaspuurninginum.

Tað er tí meira láturligt enn
gráturligt at lesa »Tingakr.» fyrri
25. novbr. í ár, har blaðstjórin
melur runt um kongsjörðina
sum ein vargaseyður. Tekur upp
stubbar úr grein minni, »Sjálv-
stýrisbrogd», í »F. S. D.» 17.
novbr. í ár, og setur stubbar frá
Jóannes Patursson aftur í móti.
Bæði javnaðar- og sambands-
menn skulu mælast í smæsta
smíddur, tað er ikki við oyr-
indin — livst so spyrst.

Sannleikin er tann, sigur »Tinga-
krossur», at sjálvstýrismenn eru
teir einastu her á landi, ið hava
hildið fram og vart tankan um
jörðina sum samfelagsogn og sett
hann í verk.*)

Eingin er full fullspottaður,
fyrir enn hann spottar seg sjálvan,
plaga tey at taka til. Sjálvstýris-
mannagongdin í jarðamálinum
á tingi gera orð blaðstjórans til
einkis. Síðani heldur »Tingakr.»
fram, at lopið verður á teir
menn (J. Patursson), ið hava
somu ætlan sum javnaðarmenn.
Ja, orð hava ikki troðið; men
»graa, kære Ven, er alskens
Teoris. Tað er lítil uppibúður
í at njóta og njótra um, at
jörðin skal vera almanna ogn,
tá gerðir prógva nakað heilt
annað, og her heldur blaðstjórin,
at hann er gingin ovvitt og
tekur orðini aftur.

Samstundis sum javnaðarmenn
krevja jörðina undir tingi, leika hesir
menn í móti arvafestaranum,

kongsbóndrunum, sum hava all-
manna jörðina í varðveitslu —
sum strevuskrá javnaðarmanna
býðir.

Her heldur »Tingakr.» seg
óivað spæla besta trumfin út;
men tibetur man tað fara at
misseydnast, sum so ofla, tá
ærligheitin verður sett til síðis.
Javnaðarmenn berjast als ikki
móti arvafestaranum, kongs-
bóndrunum, í fyrsta umfari;
men vilja broyta ognarrættin
frá at vera danafæ til foroyksl
fæ. Seta kongsbóndrunir seg
í móti, soleiðis sum Jóannes
bóndi hevur gjørt, er tað teirra
og ikki javnaðarmanna skuld,
at teir koma inn í bardagan.
Eg vil einaferð enn loyva mær
at siga: »Ikki vil sjálvstýri hava,
at tingið skal eiga Føroya jörð,
men hon skal vera allmenn, so
má tað vera donsk statsjörð».
Hettar fellur væl í lag við orð
Jóannes Paturssons um, at vit
ikki hava loyvi (rætt) til at
krevja kongsgóði aftur.

Ongantið hevur sjálvstýrisins
stoða til jarðaspuurningin verið
meira grá og tokukend enn nú.

Oddamaður sjálvstýrisins . . .
vil fremja eitt hovdingalið, ið kann
kúga tann ognarleysa longur niður
í armóð . . .

(»Streymur» í »F. S. D.»
17. nev. í ár).

Hesi orð, sogd av mær, ger
»Tingakr.» gramman í huga, so
tey vera endurríta í blaðnum;
men munnu ikki teir menn, ið
lesa hettar brotið í »Tingakr.»
ásanna, at soleiðis bar sjálvstýr-
isins oddamaður seg at, tá ogn-
arleysir menn úr Vágum vildu
seta seg niður í Kirkjubø? Tað
kemst mangan træðarmanni
fyrri, at so var. Við danskari
hjálpi, við danaveldi aftanfyrri
seg, rak J. Patursson tveir fá-
tækar menn av oyðni. Ei undir
í, at hann skjýtir seg undir
Danskín og danska lóggávu.

Greinin endar við hesum gátu-
foru orðum, sum best prógva,
at sjálvstýrisflokkurin hevur

ongu fasta stoðu til jarðaspu-
urningin; men alt hongur av, hvat
ið stórbóndin úr Kirkjubø finnur
fyrri rætt.

Hettar lagið: at halda á við at
siga, at teir (Danir) eiga allan rætt,
og vit ongan, til alt . . . vit einki,
og at tað, sum vit fáa frá teim, fáa
vit av teirra náði og miskum, tað
mega vit nú sigga er ein kolsvort
lygn.

Hvat sigur J. Patursson til
hesi orð? Hann, sum í øðrum
hvorum tíma skjýtur seg undir
dansk veldi, danska lóggávu,
tað er ein spurningur, sum er
verdur at spyrja.

Vilja Føroyingar hava sína
jörð aftur frá Danskinum, vilja
træðarmenn í Føroyum hava
lagaligar træðir, so mega teir
ikki velja sjálvstýri — vit minn-
ast Vágamenninar — men fylk-
vast um stævnuskrá og krøv
Føroya javnaðarmanna.

Streymur.

Framgongd Føroya lands.

Sum áður sagt: Vit mega
ganga framtaksleiðuna, um vit
skulu roknast fyrri eina tjóð —
eitt fólk. Og fyrri at fáa framt
nakað, so mega vit, á antin ein
ella annan hátt, fáa hjálpi til
sjálvhjálpi, og brúka sparseni,
har ovrivuliga gongur til, so vit
fáa okkara vinnuvegir at geva
nýgg meira av sær, enn teir
geva, so teir kunnu bera og
klára landið.

Sjóvinnan, ið er livsnervan í
okkara vinnuvegum, krevur at
endurnýggjast og beinleiðis um-
leggjast, um hon skal geva ynsk-
andi úrtøku.

Vit brúka, sum øllum kunn-
ugt, tey skip, ið lond fyrri lang-
ari tíð síðan hava tikið úr brúki,
tað er ein minnkan og skomm
fyrri Føroyaland og ein stór synd
fyrri tað fólk, ið drivur hesa
skipadrift.

Onnur lond hava fingið sær
trolarar og onnur før, ið fleiri
Føroyingar halda lítið um til
avloysan av okkara fiskislupp-
um. Taka vit tær fáu ringu
royndir, ið gjordar eru, til
domir, so kann berast í botu-
flaka fyrri slíka hugsan.

Tó so er, tíverri. Tær royndir,
ið gjordar eru við trolara,
snerpunót o. s. fr., fara ikki
menn til fúsari árseni. Men her
eru vit, nútíðar Føroya fólk,
stódd eins og tað fólk var, tá
tær fyrstu royndir vóru gjordar
fyrri at fáa skipsfiskarið ígongd;
herum sær ein í bók t. d. Degns:
»Fiskeriet paa Færøerne».

Her stendur so okkara landa-
stýri nóg so aftarlaga mót tá-
verandi stýri, ið ikki, eftir tá-
verandi tíðum, gav lítið av
studningi til tær royndir, ið
gjordar vóru til at fremja skips-
fiskiskapin. Tað er tað, ið nú
aftur treingir til. Okkara landa-
stýri má fremja nýggjar royndir.
Tað er jú øllum skilafólki kunn-
ugt, hvussu illa okkara sjóvinna
er komin á hold bæði á ein og
annan hátt. Fiskarnir liva eins
og kríatúr umborð á skipunum,
undantikið er ein lítill broytan í
mati á nokrum skipum tey
seinastu árin. Men hvat arbeiði
viðvikur, er tað heilt skilaleyst,
og hvat enn verri er, so fær
fiskarin lítið og einkið fyrri tað
stóra og stravnna flyngararbeiði,
og er tað ein skomm fyrri heila
Føroya land, millum onnur
sjódrívandi skip av ymskum
tjóðum. Hesum finnst fiskimenn
at við rætti, og tess vegna skýra
teir seg trælar, blýtrælar og
annað. Og nú bar út av leið við
saltfiskasøluni omaná alt.

Okkara logting fast tí nú við
at bjarga stumpunum av hesu
forfaldu* vinnugrein, ið ligið
hevur undir privatkapitalist-
iskum yvirveldi, ístaðin fyrri at
míða seg eftir royndum frá
øðrum framligum lóndum, hvat
fiskiskapshátti og solu viðvikur.
Nú er privatfyrítøkan fallin til
knýggja. Her átti landið at yvir-
tikið og driðið hesa vinnu sum
samfelagsogn. Og tað kemur
okkara logting at gera fyrr ella
seinri.

Ferskfiskasolan er hon, ið
tíkin er í brúk aftaná hesa so
at siga forfaldu saltfiskasolu,
og er tað tí tað, ið umræður,
at vit ganga hesa leið við tað
sama og ikki hava nakað himp-
fyrri. Tað er sjálvandi, at ein
slík umleggjan av okkara salgi
ber nógvan kostnað. Her krev-
ast tí felagskretfir fyrri at fáa
framt hesa fyrítøku, og við um-
leggjini er at ganga tær leiðir,
ið framlig lond hava gingið.

Men á sama hátt sum okkara
fiskiflota krevur eina broytan,